

Standpunt:
Naar de kern van de nieuwkomersverklaring

“Nieuwkomersverklaring aangepast a opmerkingen RvS, kern blijft overeind, wel overleg Deelstaten over inhoud van de tekst.” Zo tweette Theo Francken nadat de Raad van State zijn advies gaf over de nieuwkomersverklaring. Deze analyse van de nieuwkomersverklaring is echter foutief, zowel in premisse als in conclusie. De kern van de nieuwkomersverklaring is geen bevoegdheidsprobleem, de kern van de nieuwkomersverklaring is een mensenrechtenprobleem – een probleem dat zowel onder Belgische als onder Europese of Internationale wetgeving overeind blijft.

De nieuwkomersverklaring

Staatssecretaris voor Asiel en Migratie, Theo Francken, wil een nieuwe en bijkomende voorwaarde invoeren voor vreemdelingen die meer dan drie maanden in België wensen te verblijven: de voorwaarde van de ‘integratiebereidheid’.

De integratiebereidheidsvoorwaarde is tweeledig: enerzijds wordt de vreemdeling bij zijn aanvraag gevraagd om een verklaring te ondertekenen waarbij hij/zij aangeeft onze rechten, plichten, waarden en vrijheden te begrijpen en ernaar te zullen handelen; en anderzijds zullen zijn/haar inspanningen tot integratie in onze samenleving worden gecontroleerd.

De nieuwkomersverklaring is dus onderdeel van een ruimere koppeling van het verblijfsrecht aan de verplichting tot integratie, en in het bijzonder aan de verplichting om bepaalde rechten, plichten, waarden en vrijheden te erkennen en na te leven.

De Mensenrechten

Het concept van een nieuwkomersverklaring roept vele vragen op: Wat zijn de ‘waarden’ die gedeeld worden door alle Belgen? Wat is een voldoende inspanning tot integratie? Bevordert dit succesvolle integratie of leidt dit eerder tot polarisatie? Kan een verblijfsaanvraag afhankelijk worden gesteld van een integratiebereidheidsvoorwaarde? Hoe verhoudt de nieuwkomersverklaring zich tot de mensenrechten?

Het komt de Liga voor Mensenrechten toe om alvast over de mensenrechtenvraag klaarheid te scheppen, en een duidelijk antwoord is er: de nieuwkomersverklaring is onverenigbaar met (minstens) de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; de vrijheid van meningsuiting; de vrijheid van privé –en gezinsleven; en het verbod op discriminatie.

De vrijheid van meningsuiting; en de vrijheid van denken, geweten en godsdienst

De Raad van State maakte alvast duidelijke voorbehouden vanuit het recht op vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van denken, geweten en godsdienst. Bij de opmerkingen over de tekst van het voorontwerp stelt de Raad van State dat niemand kan verplicht worden om zijn overtuiging kenbaar te maken. In zoverre vreemdelingen hiertoe verplicht worden in het kader van de nieuwkomersverklaring schendt de nieuwkomersverklaring de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van denken, geweten en godsdienst.

Bovendien is de vrijheid van denken, geweten en godsdienst ook letterlijk de vrijheid om 'anders' te zijn. De nieuwkomersverklaring verplicht echter om te denken en te handelen naar een voorgeschreven monocultuur van waarden en normen.

Recht op eerbiediging van het privé –en gezinsleven

De waarden en normen naar welke iemand handelt behoren tot het meest innerlijke van eenieder en dienen gerespecteerd te worden. De nieuwkomersverklaring miskent het privéleven door alleen handelen dat in overeenstemming is met bepaalde waarden en normen te aanvaarden.

Bovendien laat de nieuwkomersverklaring toe dat iemand het recht op gezinshereniging wordt ontzegd op de enkele grond dat de vreemdeling er bepaalde gedragingen of meningen op nahoudt die niet stroken met een bepaald referentiekader van waarden en normen.

Verbod op discriminatie

Het is een fundamentele schending van het gelijkheidsbeginsel en het discriminatieverbod dat bepaalde categorieën van vreemdelingen de nieuwkomersverklaring moeten ondertekenen en andere niet. Er is geen enkel objectief criterium dat op redelijke wijze rechtvaardigt waarom bijvoorbeeld een vrouw uit Wit-Rusland die met haar Belgische man in België wil samenwonen verplicht wordt te handelen naar bepaalde waarden en normen, terwijl een man uit Roemenië die met zijn Belgische vrouw in België wil samenwonen geen nieuwkomersverklaring moet ondertekenen.

Als de grondgedachte die aan de basis ligt van de voorgestelde nieuwkomersverklaring wordt doorgetrokken kan de vraag worden gesteld of Belgen, die "onze" normen en waarden niet voldoende onderschrijven of gewoon aan hun laars lappen,

niet dienen te worden uitgenodigd, met harde of zachte druk, om het grondgebied te verlaten.

De nieuwkomersverklaring verplicht de vreemdeling om bepaalde rechten en waarden na te leven terwijl het zelf de meest fundamentele rechten en waarden schendt: de mensenrechten.

De kern van de zaak

De nieuwkomersverklaring is ontstaan in een populistische reactie op de vluchtelingen crisis, het Belgische volk en zijn levensstijl (wij) moet beschermd worden tegen de vreemdelingen en hun gewoontes (zij). Dit idee van botsende rechten, plichten, waarden en vrijheden is paternalistisch, stigmatiserend, en bevat een nauwelijks verholen racistische ondertoon.

Het wetsvoorstel reflecteert deze kortzichtigheid en is in zijn geheel onduidelijk. Maar, hoe meer duidelijkheid de wetgever geeft, op aansturen van de Raad van State, hoe duidelijker ook de schendingen van de mensenrechten worden. Een individu verplichten om te handelen naar *bepaalde* en willekeurige rechten, plichten, waarden en normen is een fundamentele schending van de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; de vrijheid van meningsuiting; de vrijheid van privé –en gezinsleven; en het verbod op discriminatie. Dat is de kern van de zaak.